

EMMETT L. BENNETT, JR. — JEAN - PIERRE OLIVIER. **The Pylos tablets transcribed. Part I**: Texts and notes. Roma 1973: Edizioni dell' Ateneo, Incunabula Graeca, 51, σ. 287.

Τὸ ἔργον ἀποτελεῖ σημαντικωτάτην συμβολὴν εἰς τὰς μυκηναϊκὰς σπουδὰς ἐφόσον ἔρχεται νὰ συμπληρώσῃ, ἐν πολλοῖς δὲ νὰ ἀναπληρώσῃ παλαιότερας ἐκδόσεις τῶν πινακίδων τῆς Πύλου αἱ ὁποῖαι εἴτε ἔχουν ἐξαντληθῆ¹, εἴτε εἶναι πλέον ἀνεπαρκεῖς ἐφόσον δὲν ἀνταποκρίνονται πρὸς τὸ σημερινὸν status quo τῶν εὐρεθεισῶν πινακίδων, λόγῳ τῶν γενομένων συμπληρώσεων πολλῶν ἐξ αὐτῶν ἐκ τῆς συνενώσεως ἀποσπασμάτων².

Εἶναι βεβαίως γεγονὸς ὅτι αἱ κατ' ἔτος ἀνευρισκόμεναι ἐπιγραφαὶ μετὰ τὴν ἔκδοσιν τῶν πινακίδων τῆς Πύλου τοῦ E. L. Bennett (1955), καὶ τῶν C. Gallavotti - A. Sacconi (1961) ἐδημοσιεύοντο μεμονωμένως εἰς αὐτοτελεῖς ἐκδόσεις ἢ εἰς διάφορα περιοδικὰ³. Παρὰ ταῦτα ὅμως ἦτο αἰσθητὴ ἡ ἔλλειψις ἐνιαίας ἐκδόσεως τῶν πινακίδων εἰς τοὺς ἀσχολουμένους μὲ τὰ κείμενα τῆς Γραμμικῆς Γραφῆς Β. Τὸ κενὸν τοῦτο ἔρχεται νὰ καλύψῃ κατὰ τὸν καλῦτερον δυνατὸν τρόπον ἡ παροῦσα ἔκδοσις τῶν πινακίδων τῆς Πύλου, ἔργον δύο ἐκ τῶν διαπρεπεστέρων μυκηολόγων εἰς τὸν τομέα κυρίως τῆς ἐπιγραφικῆς—τοῦ Emmett L. Bennett καὶ τοῦ Jean - Pierre Olivier.

Τὸ ἔργον περιλαμβάνει βασικῶς, πλὴν τῆς Εἰσαγωγῆς (σσ. 7—14) τὰ κείμενα τῶν πινακίδων τῆς Πύλου ἐν μεταγραφῇ ὡς καὶ ὑπομνηματισμὸν (σσ. 17—287).

Ἐν τῇ Εἰσαγωγῇ ἐκτίθενται βασικῶς ὠρισμένοι μεθοδολογικαὶ ἀρχαί, αἱ ὁποῖαι ἐχρησιμοποιήθησαν ὑπὸ τῶν συγγραφέων κατὰ τὴν μεταγραφὴν καὶ τὴν κατάταξιν τῶν κειμένων, καθορίζονται δὲ τὰ χρησιμοποιηθέντα συμβατικὰ σημεῖα καὶ σύμβολα. Γενικῶς, ἀκολουθοῦνται κατὰ τὴν μεταγραφὴν αἱ συμβατικαὶ ἀρχαὶ αἱ ὁποῖαι εἶχον θεσπισθῆ εἰς τὸ μυκηολογικὸν συνέδριον ἐν Wingspread⁴, δηλοῦνται δὲ ὁσάκις αἱ ἀρχαὶ αὗται δὲν τηροῦνται.

Ὁ τρόπος κατάταξεως τῶν κειμένων τῶν ἐπιγραφῶν εἶναι βασικῶς ὁ καθιερωμένος, ἦτοι τὰ κείμενα παρατίθενται κατὰ εἰδολογικὰς τάξεις αἱ ὁποῖαι καθο-

1. E. L. Bennett, Jr. *The Pylos tablets*: Texts of the inscriptions found 1939—1954. Princeton 1955: Princeton Univ. Press, for Univ. of Cincinnati.

2. Ἐναφέρομαι ἐνταῦθα εἰς τὴν ἔκδοσιν τῶν C. Gallavotti - A. Sacconi. *Inscriptiones Pyliae ad mycenaean aetatem pertinentes*. Roma 1961: Edizioni dell' Ateneo. Incunabula Graeca, 1 ἡ ὁποία περιλαμβάνει πάσας σχεδὸν τὰς πινακίδας τῆς Πύλου πλὴν ἐκείνων αἱ ὁποῖαι ἐδημοσιεύθησαν κατὰ τὰς ἀνασκαφὰς τοῦ 1961 καὶ μετὰ, αἱ ὁποῖαι ἐδημοσιεύθησαν ὑπὸ τῆς M. Lang (βλ. κατωτέρω σημ. 3). Σημειωτέον ὅτι ἡ ἔκδοσις τῶν Gallavotti - Sacconi δὲν λαμβάνει ὑπ' ὄψιν τὰς συνενώσεις ἀποσπασμάτων.

3) Πρβλ. E. L. Bennett, Jr. *The Olive Oil Tablets of Pylos*: Texts of inscriptions found 1955. Supplement. a «*Minos*», No 2. Salamanca 1958: Seminario de Filologia Clasica Univ. de Salamanca. M. Lang. *The Palace of Nestor Excavations of 1957. Part II*. AJA 62 (1958) 181—191. Τῆς ἰδίας ἐν AJA 63 (1959) 128—137· 64 (1960) 160—164· 65 (1961) 158—163· 66 (1962) 149—152· 67 (1963) 160—162· 69 (1965) 98—101.

4. Πρβλ. «*The Wingspread Convention for the transcription of Mycenaean (Linear B) texts*», ἐν *Mycenaean Studies, Proceedings of the Third International Colloquium for Mycenaean Studies held at «Wingspread»*, 4—8 September 1961, ἐκδ., E. L. Bennett, Jr. Madison 1964: The University of Wisconsin Press (=Mycenaean Studies), 253—262.

ρίζονται διὰ τῆς χρησιμοποίησεως τοῦ δείκτου κατατάξεως, συνισταμένου ἐκ δύο στοιχείων τοῦ ἀλφαβήτου, ἐνὸς μεγάλου καὶ ἐνὸς μικροῦ (Aa, Ab, Ta, Tn, κ.λπ.). Τὰ κείμενα τῶν ἐπιγραφῶν ἐντὸς δεδομένης τάξεως ἀκολουθοῦν αὐστηρῶς τὴν ἀριθμῶσίν των (πρβλ. Aa 60, Aa 85, Aa 240· En 74, En 467 En 659· Jn 750, Jn 829 κ.λπ.), μὲ μόνον ἐξαίρεσιν τὰ ἀποσπάσματα τὰ ὅποια ἀποτελοῦν τμήμα ἐπιγραφῆς· ταῦτα μεταγράφονται καὶ ἀναφέρονται ὑπὸ τὸν ἀριθμὸν τῆς πινακίδος τῆς ὁποίας ἀποτελοῦν τμήματα (πρβλ. ἐπὶ παραδείγματι τὴν ἐπιγραφὴν Ad 318 [+] 420 ἢ Eb 895 [+] 906). Αἱ παρατιθέμεναι τάξεις—κατὰ τὴν ἀναγραφομένην σειρὰν—εἶναι αἱ ἐξῆς: Aa (σσ. 17—21), Ab (σσ. 23—29), Ac (σσ. 31—32), Ad (σσ. 33—37), Ae (σσ. 39—41), An (σσ. 43—60), Aq (σσ. 61—63), Cc (σ. 65), Cn (σσ. 67—79), Cr (σσ. 81—82), Ea (σσ. 83—91), Eb (σσ. 93—107), Ed (σσ. 109—110), En (σσ. 111—115), Eo (σσ. 117—121), Ep (σσ. 123—129), Eq (σσ. 131—134), Er (σσ. 135—136), Es (σσ. 137—142), Fa (σ. 143), Fg (σ. 145), Fn (σσ. 145—154), Fr (σσ. 155—160), Gn (σ. 161), Ja (σ. 163), Jn (σσ. 164—182), Jo (σσ. 183—184), La (σσ. 185—187), Ma (σσ. 189—194), Mb (σσ. 195—196), Mn (σσ. 197—200), Na (σσ. 201—208), Ng (σ. 209), Nn (σσ. 211—212), Ob (σ. 213), On (σσ. 215—216), Pa (σ. 217), Pn (σ. 219), Qa (σσ. 221—222), Sa (σσ. 223—226), Sh (σσ. 227—228), Ta (σσ. 230—231), Tn (σσ. 233—236), Ua (σσ. 237—238), Ub (σσ. 239—240), Un (σσ. 241—249), Va (σσ. 251—252), Vn (σσ. 253—257), Wa (σσ. 259—261), Wr (σσ. 263—266), Xa (σσ. 267—272), Xn (σσ. 273—285), Za (σ. 287).

Αἱ μεταβολαὶ ὡς πρὸς τὴν κατάταξιν ἔναντι προγενεστέρων ἐκδόσεων τῶν πινακίδων τῆς Πύλου¹ συνίστανται ἀφ' ἐνὸς μὲν εἰς τὴν υἰοθέτησιν ὠρισμένων νέων ὑποκατηγοριῶν, ἦτοι τῶν Aq (=Sn 64), Cr (=Cn 591), Ed (=Eb 236), ἀφ' ἐτέρου δὲ εἰς τὴν ἐγκατάλειψιν προγενεστέρων τινῶν τάξεων (Ec, Sb, Sn, Xb, Xc) διὰ τῆς ἐντάξεως τῶν ἀνηκόντων εἰς αὐτὰς μελῶν μεταξύ ἄλλων. Μεμνημένοι, ὡσαύτως, πινακίδες μετεφέρθησαν ἐκ τῆς μιᾶς τάξεως εἰς τὴν ἄλλην τοῦτο ὀφείλεται κυρίως εἰς τὴν συνένωσιν τῶν διαφόρων ἀποσπασμάτων, ἢ ὅποια εἶχεν ὡς ἀποτελέσματα τὴν μετὰ μεγαλύτερας πιθανότητος δυνατότητα ἐντάξεως τοῦ προκλιπτοντος κειμένου εἰς τὴν μίαν ἢ τὴν ἄλλην κατηγορίαν.

Ἡ παρούσα ἐκδοσις τῶν πινακίδων τῆς Πύλου, πλὴν τῶν κειμένων ἐκάστης ἐπιγραφῆς, περιλαμβάνει ἐπίσης ὑπομνηματισμὸν, ἦτοι σημειώσεις ἀναφερομένας εἰς τὴν τάξιν ἢ εἰς τὸ καθ' ἕκαστον κείμενον. Προηγεῖται, γενικῶς, ἡ παράθεσις πάντων τῶν κειμένων τῶν ἐπιγραφῶν ἐκάστης τάξεως (Aa, Ab, En, Ep κλπ.), ἔπονται δὲ αἱ σημειώσεις. Αὗται ἀφοροῦν ἀφ' ἐνὸς μὲν εἰς γενικὰ χαρακτηριστικὰ τῆς καθόλου τάξεως (τύποι ἰσογραμμάτων, καθορισμὸς τοῦ τόπου εὐρέσεως τῶν κειμένων ὡς καὶ τῶν διαφόρων γραφῶν αὐτῶν), ἀφ' ἐτέρου δὲ εἰς εἰδικώτερα προβλήματα τὰ ὅποια παρουσιάζουν αἱ ἐπὶ μέρους ἐπιγραφαὶ (προταθεῖσαι κατὰ καιροὺς ἀναγνώσεις, ἀποκαταστάσεις σημείων, κ.λπ.). Σημειωτέον ὅτι αἱ κατὰ καιροὺς προταθεῖσαι ἀναγνώσεις ἐξετάζονται ὑπὸ τῶν συγγραφέων κριτικῶς, ἐπιλέγεται δὲ εἰς τὸ κείμενον ἢ ἔχουσα τὰς περισσοτέρας πιθανότητας νὰ εἶναι ὀρθή (βάσει τῆς φωτογραφίας ὡς καὶ αὐτοψίας τῆς ἐπιγραφῆς), ἀναφερομένων ἀπλῶς τῶν κυριωτέρων ἐκ τῶν λοιπῶν ἀναγνώσεων εἰς τὰς σημειώσεις. Εἰς τὸ σημεῖον αὐτὸ θὰ πρέπει νὰ τονίσωμεν τὴν ἰδιαιτέραν συμβολὴν τῶν E. L. Bennett καὶ J. - P. Olivier εἰς τὴν ἐπιλογὴν τῆς πιθανωτέρας ἀναγνώσεως σημείου ἢ ὁμάδος σημείων. Γνωστὰ οἱ ἴδιοι ὅσον ὀλίγοι τῶν μυκηναϊκῶν κειμένων ἦσαν εἰς θέσιν περιεσσότερον παντὸς ἄλλου νὰ μεταγράφουν ταῦτα κατὰ τὸν πιστότερον τρόπον, ἐπιλέγοντες ἐκάστοτε μεταξὺ τῶν προταθεισῶν ἀναγνώσεων ἐκείνην ἢ ὅποια ἀντα-

1. Βλ. τὰς προηγουμένας ἐκδόσεις Bennett, 1955· C. Gallavotti - A. Sacconi, 1961.

ποκρίνεται καλύτερον εἰς τὰς ἀπαιτήσεις τοῦ κειμένου ἢ προτείνοντες νέαν τινὰ ἀνάγνωσιν ὡσάκις ἔκριναν τοῦτο ἀπαραίτητον, κατόπιν προσεκτικοῦ ἐλέγχου τοῦ ἰδίου τοῦ κειμένου τῆς ἐπιγραφῆς.

Ἡ παροῦσα κριτικὴ ἔκδοσις τῶν πινακίδων τῆς Πύλου, προῖον μακροχρονίου μόχθου καὶ πολυτίμου πείρας κτηθείσης διὰ τῆς συστηματικῆς καὶ πολυπλεύρου μελέτης τῶν μυκηναϊκῶν ἐπιγραφῶν (ἀπὸ ἀπόψεως περιεχομένου, μορφῆς, τοπογραφίας τῶν ἀνασκαφῶν, «παλαιογραφίας» τῶν κειμένων) δὲν ἀποτελεῖ μόνον ἀναντικατάστατον βοήθημα διὰ τοὺς ἀσχολουμένους περὶ τὴν μυκηναϊκὴν φιλολογίαν, ἀλλὰ καὶ οὐσιαστικὴν συμβολὴν εἰς τὸν καθόλου τομέα τῆς μυκηναϊκῆς ἐπιγραφικῆς.

ΔΗΜΗΤΡΑ ΘΕΟΦΑΝΟΠΟΥΛΟΥ — ΚΟΝΤΟΥ

* *

J. - P. OLIVIER — L. GODART — C. SEYDEL — C. SOURVINOU. **Index généraux du linéaire B.** Roma 1973 : Edizioni dell' Ateneo, Incunabula Graeca, 52. σ. 413.

Ἡ παροῦσα ἔκδοσις, ἔργον γνωστῶν λόγῳ τῶν πολυαρίθμων καὶ ἀξιολόγων ἐργασιῶν των εἰς τὸν μυκηναϊκὸν χῶρον μυκηνολόγων, ἀποτελεῖ τὴν πρώτην συστηματικὴν προσπάθειαν συντάξεως καθολικῶν καταλόγων (εἰς εὐθεῖαν καὶ ἀντίστροφον τάξιν) τῶν λέξεων, τῶν προσδιοριστικῶν ὡς καὶ τῶν ἰδεογραμμάτων τὰ ὅποια ἀπαντοῦν εἰς τὰς πινακίδας τῆς Γραμμικῆς Γραφῆς Β. Ἡ σημασία τὴν ὁποίαν ἔχει ἡ σύνταξις παρομοίων καταλόγων διὰ τὴν μελέτην τῶν μυκηναϊκῶν κειμένων εἶναι ἀναμφισβήτητος· τοῦτο καθίσταται φανερόν ἂν λάβῃ τις ὑπ' ὄψιν τὴν ὑπαρξίν παρομοίων παλαιότερων αὐτοτελῶν ἔργων¹ ἢ παραρτημάτων εἰς τὰς ἐπὶ μέρους ἐκδόσεις πινακίδων, ἔνθα δημοσιεύονται κατάλογοι τῶν εἰς τὴν ἔκδοσιν περιεχομένων λέξεων².

Τὸ ἔργον, πλὴν τῆς Εἰσαγωγῆς (σσ. 5—13), περιλαμβάνει τὰ ἐξῆς μέρη : I. Ἀλφαβητικὸν κατάλογον κατ' εὐθεῖαν τάξιν τῶν ομάδων συλλαβογραμμάτων ἐν μεταγραφῇ (σσ. 17—271), II Συλλαβικὸν κατάλογον κατ' ἀντίστροφον τάξιν τῶν ομάδων συλλαβογραμμάτων ἐν μεταγραφῇ (σσ. 275—314), III Κατάλογον τῶν προσδιοριστικῶν καὶ τῶν ἰδεογραμμάτων (σσ. 317—350), IV Παραρτήματα (353—405), V Πίνακας τῶν συλλαβογραμμάτων καὶ τῶν ἰδεογραμμάτων (σσ. 409—412).

Εἰς τὴν Εἰσαγωγὴν ἐκτίθενται διὰ βραχέων αἱ μεθοδολογικαὶ ἀρχαὶ αἱ ὁποῖαι ἐχρησιμοποιήθησαν ὑπὸ τῶν συγγραφέων κατὰ τὴν μεταγραφὴν καὶ ἀπόδοσιν τῶν μυκηναϊκῶν λέξεων, κατὰ τὴν παράθεσιν τοῦ λημματολογίου, κατὰ τὴν διάταξιν τῆς ὕλης, κ.λπ., ἀναφέρονται δὲ καὶ αἱ ἐκδόσεις βάσει τῶν ὁποίων συνετά-

1. Βλ. M. Lejeune. Index inverse du grec mycénien. Paris 1964 : CNRS. M. Doria. Indice inverso delle iscrizioni in lineare B di Pilo e di Micene. Trieste 1964.

2. Βλ. Index of Mycenaean words καὶ Index of Ideograms ἐν The Mycenae Tablets III, ἐκδ. J. Chadwick, Transactions of the American Philosophical Society 52 : 7 (1962), σσ. 75 καὶ 76 ἀντιστοίχως· ἐπίσης Index of Mycenaean words, ἐν E. L. Bennett, Jr. The Olive Oil Tablets of Pylos : Texts of inscriptions found 1955. Suplementos a «Minos», No 2. Salamanca 1958, σσ. 69—73.